

METODOLGIJA

Je nauk o metodah (načinih in postopkih) znanstvenega spoznanja oz. raziskovanja. Ta spoznanja se nanašajo na znanstvena spoznanja nasploh in so zato veljavna za različne znanstvene discipline. (Vsaka znanost pa splošna načela prilagodi svojemu predmetu raziskovanja.)

RAZISKOVALNE METODE:

Vsaka znanost razvija raziskovalne metode tako, da upošteva značilnosti predmeta raziskovanja. S temi metodami želimo najti načine oz. postopke, ki bi omogočali pridobivanje podatkov, gradiva in informacij, potrebnih za dokazovanje hipotez.

Metoda spraševanja:

Omogoča precejšnjo stopnjo posplošitve rezultatov. Način pridobivanja informacij je hitrejši, vendar zbrani podatki nudijo mnogo manj podroben vpogled, kot recimo metoda opazovanja. Metode spraševanja omogočajo kvantitativno obdelavo podatkov in lahko zajamejo veliko število ljudi.

Obliki metode spraševanja sta **INTERVJU** in **ANKETA**.

INTERVJU: lahko poteka ob vnaprej pripravljenih vprašanjih (strukturiran intervju). Omogoča hitrejšo napredovanje, sogovornika sta ves čas osredotočena na osnovno tematiko pogovora, vpliv izpraševalca je nekoliko zmanjšanj in je tudi manj oseben. Odgovori so bolj skopi, pridobljene informacije so omejene, vprašani ima malo možnosti, da izrazi svoja mnenja tudi o drugih problemih, ki morda vplivajo na raziskovani problem.

Nestrukturiran intervju je pa mnogo manj formalen, vzdušje je bolj podobno pogovoru. Vprašani lahko izrazi svoje mnenje, zato to omogoča boljše razumevanje njegovih stališč in prepričanj. Je pa ta oblika kar težavna zato, ker lahko odgovori postanejo preveč obsežni in so izredno zahtevni za nadaljnjo obdelavo, je pa odnos med izpraševalcem in vprašanim veliko bolj oseben.

ANKETA: poteka v pisni obliki (zaprta, odprta in kombinirana oblika vprašanj)

Vprašanja zaprtega tipa že ponujajo predlog odgovora. (a,b,c,...)

Vprašanja tega tipa so preprosta za obdelavo.

Odprt tip vprašanj nudi več možnosti, da anketiranec izrazi svoja mnenja, zato je pa težje primerjati odgovore med seboj, jih posploševati.

Metoda opazovanja:

Uporabljamo jo v vsakdanjem življenju. Opazujemo ljudi in njihove medsebojne odnose. Pogoji za opazovanje:

- Predmet mora biti opredeljen
- Opazovanje mora biti sistematično
- Voditi je treba natančne zapise
- Opazovanje rezultate je mogoče preveriti

Ločimo 2 vrsti opazovanja:

1. OPAZOVANJE Z UDELEŽBO

Zanjo je značilno, da raziskovalec v času, ko raziskuje, živi in dela s skupino, ki jo preučuje. Prednosti te metode so, da omogočajo raziskovalcu spoznati tudi tisti del družbenega življenja, ki je skrit površnemu opazovalcu in tako bolje razume odnose in njihovo življenje nasploh. Prav zato se opazovanje z udeležbo pogosto uporablja za raziskovanje življenja družbenih skupin, ki so sicer zaprte in nedostopne (primeri: raziskovanje o življenju v umobolnici, v skupini uličnih tatov, brezdomcev,...)

Omejitve metode opazovanja z udeležbo:

- Metodo lahko uporabimo le v manjših skupinah, možnost posploševanja je pa majhna
- Zelo težko je zapisovati podatke in ugotovitve; raziskovalci so lahko prisotni pri nevarnih dejanjih
- Zahteva veliko časa
- To je subjektivna metoda, zato je vloga osebnosti raziskovalca zelo pomembna

2. OPAZOVANJE BREZ UDELEŽBE

Je redko izbrana skupina. Raziskovalec od daleč opazuje in s tem nima vpogleda v natančno delovanje skupine.

Frank Hamilton je leta 1870 opisoval, kako je proučeval življenje Indijancev Zuni. Dalj časa ga niso sprejeli kot del skupnosti, ko pa so ga, je moral prevzeti njihov način življenja (oblačenja, spanja, medsebojnih odnosov, udeleževati se je moral verskih obredov...). Poroča, da to, ko je bil tako vključen, ni mogel več zadostiti načel znanstvenega raziskovanja. (Težko je ohraniti "objektivnost" in

Eksperiment:

To je metoda, kjer namerno vpeljemo spremenljivko in proučujemo učinek njenega delovanja.

Za raziskovanje potrebujemo dve skupini, ki sta si v vseh elementih podobne:

- Eksperimentalno (tukaj namerno vpeljemo delovanje spremenljivke)
- Kontrolno skupino (tukaj ni delovanja namerno vpeljane spremenljivke)

Eksperiment ponavadi poteka v umetnem okolju, ker podatkov, ki ga zanimajo ni mogoče pridobiti v naravnem okolju. (Problem se kaže v etničnih pomislekih, saj lahko eksperiment na sodelujočih (prostovoljcih) povzroči psihično škodo.)

Philip Zimbardo (1972) je želel preučevati vpliv okolja na vedenje ljudi, ko so jim dodeljene različne socialne vloge. Skupino študentov je poprosil, da v zaporu prevzamejo vlogo zapornikov in paznikov. Nad rezultati je bil presenečen še sam raziskovalec, saj so se pazniki začeli vesti ukazovalno, medtem ko se je pri zapornikih pojavljalo uporništvu. Napetost med skupinama se je tako stopnjevala, da so morali eksperiment prekiniti. Zimbardo je dokazoval, da je na vedenje ljudi v zaporu vplivala predvsem narava zapor, ne pa značajske lastnosti posameznikov.

Metoda analize dokumentov:

Pomeni, da analiziramo osebne dokumente biografije. Analiza dokumentov omogoča študij posameznega pojava v daljšem časovnem obdobju in primerjanje zelo različnih skupin ljudi, le da se omejitev te metode kaže v vprašanju neverodostojnosti podatkov. (Med te dokumente štejemo: osebne dokumente, zgodovinske vire,...)

SLABOSTI

-samo majhne skupine
-težave s posploševanjem

OPAZOVANJE

-bogatejše informacije
-omogoča vključevanje novih vidikov

PREDNOSTI

-ljudje lahko odgovarjajo, kar naj bi odgovarjali, ne kar res mislijo

SPRAŠEVANJE

-pridobivanje podatkov večje skupine
-omogoča natančne primerjave

-na rezultate vpliva situacija
-včasih nj mogoče izvajati
-viri so lahko delni eksperimenta
-lahko je vprašljiva verodostojnost, težko jih je interpretirati

EKSPERIMENT

-kontrola spremenljivk
-ponavljanje in preverjanje rezultatov

ANALIZA DOKUMENTOV

-gradivo tudi iz časovno bolj oddaljenih obdobj